

Сергієнко Н. В. Формування громадянської компетентності учнів на уроках трудового навчання і технології / Н.В. Сергієнко // Формування громадянських компетентностей фахівця нової генерації: Збірник за матеріалами Всеукр. науково-практичної конференції (15 травня 2019 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Єгорова О. Є. – 2019. – С. 120-123.

УДК 37.017.4

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ

У статті розглядається важливість формування у здобувачів освіти громадянської, соціальної та трудової компетентностей, а також шляхи щодо ефективної реалізації компетентнісного підходу для формування активних суб'єктів освітньої діяльності. Саме через творчу діяльність на уроках трудового навчання і технології формується особистість учня, розвиваються його здібності, обдарування, науковий світогляд, тобто формуються і розвиваються його громадянські компетентності.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, трудове навчання.

Одним з важливіших завдань сучасної школи є формування громадянської та соціальної компетентностей учнів, які сприятимуть формуванню відповідального громадянина, що поважає права людини, вміє критично мислити, розуміє особисту відповідальність за долю держави, народу, а також розуміє важливість громадянської участі у процесі вирішення різноманітних проблем сьогодення. Формування громадянської компетентності в школі – це засвоєння в навчальних ситуаціях основ повноцінної та правомірної громадянської поведінки особи в суспільстві [1, с.48].

Ефективний розвиток діяльнісно-процесуального компонента громадянської компетентності передбачає залучення учня до активної

навчальної діяльності, що супроводжується внутрішньою розумовою активністю. Паралельно з освоєнням діяльності учень формує свою систему цінностей, підтримувану соціумом. З пасивного споживача знань учень повинен стати активним суб'єктом освітньої діяльності, що забезпечує послідовну та ефективну реалізацію компетентісного підходу.

В процесі своєї роботи, педагоги реалізуючи дану науково-методичну проблему, виробляють в учнів соціально-трудова компетенції як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, необхідних для продуктивної дії в їх практичній роботі, тобто формують творчу компетентність, через:

- мотивацію навчальної діяльності з домінуванням мотивів її удосконалення, розвиток пізнавальної самостійності;
- формування й розвиток творчих здібностей;
- засвоєння узагальнених і раціональних способів діяльності;
- формування досвіду самоосвіти;
- використання на практиці здобутих компетенцій;
- створення умов для розвитку та самореалізації учнів, задоволення запитів та потреб школяра;
- засвоєння продуктивних знань, умінь і навичок, створення простору для фантазії, уяви;
- розвиток потреби поповнювати знання протягом усього життя;
- стимулювання пізнавального інтересу, потреби учнів у творчості.

Трудове навчання є важливим засобом всебічного розвитку учнів, якщо воно побудовано правильно, з врахуванням вікових та фізіологічних особливостей учнів. В процесі трудового навчання створюються умови й для морального виховання. Створюючи корисні речі, беручи участь в продуктивній праці, учні відчують себе учасниками виробництва. Вони починають по справжньому розуміти значення багатьох професій в нашому житті і поважати людей – представників цих професій, і роблять деякі висновки стосовно вибору своїх майбутніх професій [2, с. 153].

Трудове навчання в школі сприяє формуванню в учнів компетентностей, а саме:

- технічного і технологічного кругозору;
- культури праці та побуту;
- самостійного та критичного мислення;
- розвитку особистісних якостей, потрібних людині як суб'єкту сучасного виробництва і культурного розвитку суспільства, виховання відповідальності за результати власної діяльності.

В процесі навчання у кожного учня передбачається формування мотивованої активності, він повинен стати особою, яка:

- виявляє суспільну активність (в громадянських організаціях, самоврядуванні тощо);
- бере участь у соціальному проектуванні;
- виступає розробником соціального проекту ;
- є учасником соціального проекту;
- досліджує соціальні проблеми.

Дослідження науковців засвідчили, що творчість — це досить складний і своєрідний процес, якому можна навчитися. Для цього необхідно виявити його закономірності, на основі яких можна створити певні методи або прийоми. Пошук наукової організації творчої праці дав змогу розробити нові методи розв'язку проблемних задач. Серед розроблених ученими методів найбільш ефективними і відомими в сучасній літературі з питань технічної творчості є: метод мозкового штурму, метод фантазування, метод зразків, метод фокальних об'єктів, метод створення образу ідеального об'єкта.

Житло, громадські будівлі, транспорт та інші людські цінності - результат творчої праці людей. Тільки у праці розкриваються здібності, збагачуються знання, закріплюються уміння і навички, проявляється творчість.

До праці треба готувати себе ще з перших років навчання в школі. Необхідно виховувати в собі працелюбність і старанність, акуратність і

бережливість, відповідальність за доручену справу, любов і повагу до людей праці [3, с.18].

Саме через творчу діяльність на уроках трудового навчання і технології формується особистість учня, розвиваються його здібності, обдарування, науковий світогляд, тобто формуються і розвиваються його громадянські компетентності.

Література

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Бібік Н.М. // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: К.І.С., 2004. – С. 47 – 53.
2. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / Овчарук О. // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с.
3. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / Пометун О.І. // Вісник програм шкільних обмінів . – 2005. – № 23. – С. 18